

Міністерство освіти і науки України
ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

голова Приймальної комісії

_____ проф. І.Є. Цепенда
«17» лютого 2020 р.

П Р О Г Р А М А

фахового вступного випробування для прийому вступників на другий (третій)
курс (з нормативним терміном навчання на вакантні місця) або на перший курс
(зі скороченим терміном навчання)
у межах вакантних місць ліцензованого обсягу з

_____ Менеджменту

(назва конкурсного предмета)

для зарахування на навчання за ступенем бакалавра
за спеціальністю

_____ 073 «Менеджмент»

(шифр, спеціальність)

(освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування»)

(назва)

на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста у 2020 році

Розглянуто та схвалено
на засіданні Приймальної комісії
ДВНЗ “Прикарпатський національний
університет імені Василя Стефаника”
Протокол № 1 від «17» лютого 2020 р.

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Метою вступного випробування з “Менеджменту” є перевірка знань і відбір вступників для зарахування на навчання за ступенем “бакалавра” за спеціальністю 073 Менеджмент (освітньо-професійна програма «Менеджмент організацій і адміністрування») при прийомі на навчання на основі освітньо-кваліфікаційного рівня молодшого спеціаліста до ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника” у 2020 році.

Наведений перелік питань, які виносяться на вступне випробування дасть можливість вступнику систематизувати свої знання та допоможе зорієнтуватися, на які питання треба звернути увагу при підготовці до вступного випробування.

Перелік рекомендованої літератури сприятиме у пошуку і підборі джерел підготовки для вступного випробування.

ОСНОВНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

«МЕНЕДЖМЕНТ»

Тема 1. Сутність і роль управління та менеджменту. Менеджмент як специфічна сфера людської діяльності. Сутність категорій “управління” та “менеджмент”. Управлінські відносини як предмет менеджменту. Менеджмент як система наукових знань. Менеджмент як мистецтво управління. Менеджери та підприємці — ключові фігури ринкової економіки. Інструменти менеджменту: ієрархія; організаційна культура; ринок. Сфери менеджменту: виробництво, фінанси, кадри, нововведення, облік, збут, зовнішньоекономічна діяльність. Існуючі парадигми менеджменту. Особливості менеджменту в економічно розвинених країнах: Північноамериканська модель менеджменту; західноєвропейська модель менеджменту; японська модель менеджменту. Концептуальні моделі сучасного менеджменту. Особливості становлення сучасного менеджменту в Україні.

Тема 2. Закони, закономірності та принципи менеджменту. Закони та закономірності менеджменту. Вплив об'єктивних економічних законів, законів соціології, психології, кібернетики та інших наук на менеджмент. Система закономірностей менеджменту. Сутність, природа та роль принципів менеджменту в досягненні мети організації. Загальні принципи менеджменту: принцип наукової обґрунтованості; принцип ефективності; принцип оптимальності; принцип постійного вдосконалення процесів та методів менеджменту; принцип плановості; принцип єдності цілей; принцип цілісності системи менеджменту; принцип морального та матеріального стимулювання праці. Принцип гнучкості організаційних структур. Організаційні принципи менеджменту.

Тема 3. Історія розвитку менеджменту. Передумови виникнення науки управління. Класичні теорії менеджменту: школа наукового управління; класична школа управління; школа людських стосунків; школа виробничої демократії; школа поведінкових наук. Особливості сучасної фазирозвитку науки менеджменту. Концепції сучасної науки менеджменту: процесний підхід; системний підхід; ситуативний підхід. Зародження та розвиток наукових досліджень менеджменту в Україні. Напрями наукового формування вітчизняної моделі менеджменту.

Тема 4. Організації як об'єкти управління. Поняття організації. Сутність і основні риси формальної організації. Причини виникнення, принципи функціонування організацій. Складові категорії “організація”. Внутрішнє середовище організації, взаємозв'язок внутрішніх змінних. Зовнішнє середовище організації. Оцінка факторів зовнішнього середовища. Еволюція організації. Концепції життєвого циклу організації. Класифікація виробничо-господарських організацій. Підприємство це виробничо-правова форма виробничо-господарської організації. Види і статус підприємств в Україні.

Тема 5. Функції та технологія менеджменту. Поняття функцій менеджменту. Функції менеджменту як види управлінської діяльності. Функції

організації. Функції та процес менеджменту. Механізм менеджменту. Процес управління як сукупність взаємопов'язаних і взаємодіючих функцій, методів, управлінських рішень та інших категорій менеджменту. Мета управлінського процесу, його учасники, предмет, засоби здійснення. Управлінський цикл. Управлінські процедури: вибір варіанта дій; цілевизначення; інформаційне забезпечення; аналітична діяльність; реалізація рішення; зворотний зв'язок. Особливості процесу управління: безперервність; нерівномірність; циклічність; послідовність; мінливість; стійкість.

Тема 6. Планування як загальна функція менеджменту. Сутність і зміст планування як функції менеджменту, його види та їх взаємозв'язок. Класифікація планів організації. Етапи процесу планування: визначення місій та цілей; оцінка сильних і слабких сторін організації; розроблення стратегії. Базові стратегії. Економіко-організаційний зміст оперативного планування. Загальна характеристика бізнес-планування. Поняття місії в управлінні та класифікація цілей організації. Ієрархічна підпорядкованість, субординація цілей організації. Традиційний процес постановки цілей. Концепція управління за цілями.

Тема 7. Організаційна діяльність як загальна функція менеджменту. Сутність організаційної діяльності та її місце в системі управління. Поняття та складові організаційної діяльності. Командний ланцюжок. Владні повноваження, обов'язки, відповідальність. Норма керованості. Централізація та децентралізація. Процес делегування повноважень та відповідальності. Департаменталізація: функціональна; продуктова; географічна; за процесами; за клієнтами. Команди з перехресними функціями. Взаємодія та взаємовплив структур організації. Сутність організаційної структури управління та її роль в досягненні мети. Елементи структури. Характеристика основних видів організаційних структур управління. Лінійні і функціональні організаційні структури управління. Комбіновані структури управління: лінійно-функціональна; лінійно-штабна; дивізійна; матрична. Функціональний

підхід до формування організаційних структур менеджменту. Цільовий підхід до формування організаційних структур.

Тема 8. Мотивація як загальна функція менеджменту. Поняття мотивації як функції менеджменту. Теорії мотивації: теорії змісту (теорія потреб А. Маслоу, двочинникова теорія Ф. Герцберга, теорії Х та Y Д. Мак-Грегора) та теорії процесів (теорія очікувань, теорія справедливості, теорія визначення цілей). Мотиваційні засоби менеджера. Оплата праці як основний чинник мотивування продуктивності праці. Оплата праці: заробітна плата; система винагород та премій. Сучасні системи та форми стимулювання праці. Методи соціального впливу та морального стимулювання.

Тема 9. Контролювання як загальна функція менеджменту. Поняття контролю та його місце в системі управління. Завдання контролю: пристосування до зміни середовища; обмеження нагромадження помилок; додання складних організаційних проблем; мінімізація витрат. Типи контролю: сфери контролю; рівні контролю; відповідальність за контроль. Етапи контролювання: затвердження стандартів; оцінка виконання; порівняння показників виконання за стандартами; коригування. Види управлінського контролю. Рівні операційного контролю: попередній контроль; поточний контроль; підсумковий контроль. Фінансовий контроль. Системи контролювання: внутріфірмове; незалежне; державне регулювання.

Тема 10. Методи менеджменту. Загальні особливості методів менеджменту. Класифікація методів менеджменту. Взаємозв'язок функцій та методів менеджменту. Економічні методи менеджменту. Організаційно-розпорядчі методи менеджменту. Соціально-психологічні методи менеджменту. Методи менеджменту як результат виконання функцій менеджменту.

Тема 11. Управлінські рішення. Сутність управлінських рішень. Типи управлінських рішень. Умови прийняття управлінських рішень: ухвалення рішень за умов визначеності; ухвалення рішень в умовах ризику; ухвалення рішення за умов невизначеності. Етапи раціонального ухвалення управлінського рішення: виявлення та визначення ситуації, що потребує

вирішення; визначення варіантів; оцінка варіантів; вибір оптимального варіанта; впровадження обраного варіанта; оцінка результатів. Поведінкові аспекти ухвалення управлінського рішення. Адміністративна модель ухвалення рішення. Політичні чинники в ухваленні рішення. Етика й ухвалення управлінського рішення. Групове ухвалення рішення в організаціях. Форми групового ухвалення рішення.

Тема 12. Інформація і комунікації в менеджменті. Інформація, її види та роль в менеджменті. Класифікація інформації. Вимоги, які пред'являються до інформації. Поняття і роль комунікацій. Різновиди «внутрішніх» та «зовнішніх» комунікацій. Перешкоди в комунікаціях. Зворотній зв'язок у процесі комунікації. Засоби комунікацій, їх переваги та недоліки. Комунікаційний процес, елементи та етапи процесу.

Тема 13. Керівництво та лідерство. Поняття та загальна характеристика керівництва, місце і роль керівника в системі управління. Керівництво як об'єднувальна функція менеджменту. Основні фактори та визначальні аспекти керівництва. Основи керівництва: вплив, лідерство, влада. Влада як елемент примушення. Форми впливу та влади (влада, заснована на примусі, влада, в основі якої лежить винагорода, законна влада, еталонна влада, влада експерта). Сутність і основи лідерства. Зміст поняття лідерства в управлінні організацією. Типологія лідерів. Фактори та передумови формування стилів керівництва. Характеристика та класифікація стилів керівництва.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основні рекомендовані джерела

1. Дафт Р. Л. Менеджмент / Р. Л. Дафт. – [6-е изд.]. – СПб.: Питер, 2004. – 864 с.
2. Менеджмент: навч. посіб. / [Г. Є. Мошек, М.М. Ковальчук, Ю. В. Поканєвич, та ін.]; за заг. ред. Г. Є. Мошека. – К.: Ліра-К, 2015. – 550 с.
3. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури; пер. с англ. – М.: Дело, 2002. – 704 с.

4. Мостенська Т.Л. Менеджмент: підручник / Т.Л. Мостенська, В.О. Новак, М.Г. Луцький, М.А. Міненко. – К.: Сузір'я, 2012. – 690 с.

5. Осовська Г.В. Менеджмент: підручник / Г.В. Осовська, О.А. Осовський. – [4-е вид., перер. і доп.]. – К.: Кондор-Видавництво, 2015. – 563 с.

6. Федоренко В.Г. Менеджмент: підручник / В.Г. Федоренко. – [3-тє вид., перер. і доп.]. – К.: Алерта, 2015. – 492 с.

Додаткові рекомендовані джерела

7. Менеджмент: теорія і практика: навч. посіб. / [А.А. Мазаракі, Г.Є. Мошек, Л.А. Гомба та ін.]. – К.: Атіка, 2007. – 564 с.

8. Новак В.О. Інформаційне забезпечення менеджменту: навч. посіб. / В.О. Новак, Л. Г. Макаренко, М.Г. Луцький. – К.: Кондор, 2007. – 462 с.

9. Рульєв В.А. Менеджмент: навч. посіб. / В.А. Рульєв, С.О. Гуткевич. – К.: Центр учбової літератури, 2011. – 312 с.

10. Стадник В.В. Менеджмент: підручник / В.В. Стадник, М.А. Йохна. – К.: Академвид., 2007. – 471 с.

11. Хміль Ф.І. Основи менеджменту: підручник / Ф.І. Хміль. – К.: Академвидав, 2007. – 576 с.

«УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ»

Тема 1. Система управління персоналом, основні завдання і принципи. Менеджмент персоналу як соціальна система. Поняття організації, спільних рис організацій та існуючих структур. Роль менеджменту, маркетингу, соціології, психології. Предмет, завдання та зміст менеджменту персоналу. Об'єкт і суб'єкт менеджменту персоналу. Загальні принципи та методи управління персоналом. Функції системи управління персоналом. Служби менеджменту персоналу. Зарубіжний досвід управління персоналом. Людина як об'єкт менеджменту персоналу.

Тема2. Формування і розвиток персоналу. Різновиди соціальних груп, поведінка людей у групах. Кадрова політика організації. Історія розвитку кадрових служб. Професійно-кваліфікаційні вимоги до працівників кадрових

служб. Класифікація персоналу. Принципи кадрового планування. Методи визначення потреб персоналу. Організація системи професійного навчання. Методи і форми професійного навчання. Визначення цілей професійного навчання і критерії оцінки його ефективності. Наставництво, ротація, ділові ігри, навчальні ситуації, делегування, метод ускладнюючих завдань. Підвищення кваліфікації персоналу. Розрахунок ефективності капіталовкладень у підвищення кваліфікації керівників. Професійне навчання в зарубіжних фірмах.

Тема 3. Форми та методи комплектації організації персоналом.

Організація та джерела залучення персоналу. Методи набору персоналу. Лізинг персоналу. Встановлення оптимального співвідношення зовнішніх та внутрішніх джерел наборів. Особливості контрактної форми найму, трудового договору, роботи за сумісництвом, на постійній основі. Вибір джерел набору персоналу. Процес підбору кандидатів на посади. Методи тестування, вибіркового випробування, моделювання, експертизи почерку. Збирання інформації про претендентів. Види і типи співбесід. Стадії співбесіди. Поняття "плинність персоналу". Методика аналізу плинності персоналу. Коефіцієнт обороту персоналу. Рівень стабільності персоналу. Коефіцієнт плинності і змінності персоналу. Оптимізація чисельності персоналу.

Тема 4. Управління діловою кар'єрою. Види і цілі кар'єри. Професійна і внутрішньо організаційна кар'єра. Планування кар'єри. Розвиток кар'єри. Управління діловою кар'єрою. Етапи кар'єри. Організація професійного переміщення персоналу. Відбір кандидатів. Підготовка планів розвитку. Оцінка процесу розвитку. Призначення на посаду. Визначення характеристик майбутніх керівників. Показники оцінки результатів роботи з резервом. Виявлення і розвиток молодих співробітників з лідерським потенціалом. Планування і підготовка резерву керівників. Принципи і методи роботи з резервом. Джерела формування резерву.

Тема 5. Управління поведінкою та дисципліною персоналу.

Психологічні особливості теорії поведінки особистості. Поняття екстраверсії,

інтроверсії. Психологічні характеристики. Поведінка особистості в групі. Суть і різновиди дисципліни. Дисциплінарні відносини. Визначення рівня технологічної дисципліни. Розрахунок стану трудової дисципліни. Поняття і розрахунок ціннісно-орієнтаційної єдності колективу. Механізми та методи управління дисципліною. Дисциплінарна влада. Виховні методи, правові методи. Види покарань за порушення трудової дисципліни. Суть та причини конфліктів. Стратегії та методи управління конфліктами.

Тема 6. Оцінка і атестація персоналу. Поняття та завдання атестації персоналу. Об'єкти і суб'єкти атестації. "Еталонний" робітник. Організація і методи атестації. Етапи проведення атестації. Необхідність і ціль оцінки персоналу в організації. Оцінка праці та результатів праці. Оцінка професійної поведінки. Оцінка якості працівника. Комплексна оцінка керівників і спеціалістів. Методи оцінки. Графічна шкала оцінок, порівняльні методи, методи критичних ситуацій та управління по цілях. Процедура оцінки. Нетрадиційні підходи до оцінки персоналу. Психологічні методи оцінки. Метод "360⁰-Атестація" персоналу. Використання матеріалів атестації менеджерами. Досвід зарубіжних країн з питань оцінки і атестації персоналу.

Тема 7. Мотивація персоналу. Мотивація і стимулювання трудової активності персоналу. Управління мотивацією. Організація мотивації на підприємстві. Суть і принципи організації оплати праці. Форми оплати праці. Функції заробітної плати. Державне регулювання оплати праці. Системи оплати праці в зарубіжних країнах.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

Основна література

1. Беляцкий Н.П. и др. Управление персоналом. – Учебник для студентов экономических вузов.– М.: «Интерпрессервис», 2003. – 234 с.
2. Веснин В.Р. Технология работы с персоналом и деловыми партнерами: Учебн.-практич. пособие. – М.: Элит-2000, 2002.

3. Генкин Б.М., Кононова Г.А, Кочетков В.И. Основы управления персоналом: учеб. для вузов. – М.: Высшая школа, 1996.
4. Герасимов Б.Н. Менеджмент персонала: Учеб. пособие / Б.Н. Герасимов, В.Г. Чумак, Н.Г. Яковлева. – Ростов н/Д: Феникс, 2003.
5. Горбунов В.М. Управление социальным развитием трудового коллектива: Конспект лекций. – К.: МАУП, 1998.
6. Данюк В.М., Петюх В.М., Цимбалюк С.О., Крушельницька Я.В., Леонтенко О.М. Менеджмент персоналу: Навч. Посібник. Вид 2-ге, без змін / За заг. ред. В.М.Данюка, В.М. Петюха. – К.: КНЕУ, 2006. – 398 с.
7. Дмитренко Г.А. Стратегічний менеджмент: цільове управління персоналом організацій: Навч. посібник. – К.: МАУП, 1998.
8. Дмитренко Г.А. Управление персоналом: методика кваліметричної оцінки корисного праці працівників. – К.: МАУП, 1996.
9. Дятлов В.А., Кибанов А.Я., Пихало В.Т. Управление персоналом. – М.: ПРИОР, 1998.
10. Егоршин А.П. Управление персоналом. - 3-е изд. – Н. Новгород: НИМБ, 2001.
11. Кабушкин Н.Н. Основы кадрового менеджмента. – М.: ЮНИТИ, 2003.
12. Кибанов А.Я. Управление персоналом организации: Учебник. – М.: ИНФРА-М, 1999. – 512 с.
13. Колпаков В. М., Дмитренко Г. А. Стратегический кадровый менеджмент. – К.: МАУП, 2005. – 854 с.
14. Колпаков В.М. Управление развитием персонала. – К.: МАУП, 2006. – 801 с.
15. Колпаков В.М. Методы управления: Учеб. пособие. – 2-е изд., испр. и. доп. – К.: МАУП, 2003. – 368 с.
16. Крушельницька О.В. Управління персоналом: Навч. посіб. / О.В. Крушельницька, Д.П. Мельничук. – 2-ге вид., перероб. і доп. – К.: Кондор, 2005.

17. Маслов Е.В. Управление персоналом предприятия. – М.: Инфра-М, 1999. – 344 с.
18. Мескон М.Х., Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента: Пер. с англ. – М.: Дело. 1998. – 704 с.
19. Савельева В.С., Єськов О.Л. Управління персоналом. Навчальний посібник. – К.: ВД «Професіонал», 2005. – 256 с.
20. Ситник Н.І. Управління персоналом: Навчальний посібник. – К.: КНЕУ, 2009. – 472 с.
21. Теория и практика управления персоналом: Учеб.-метод. пособ. / Авт.-сост. Г.В. Щёкин. - 2-е изд., стереотип. – К.: МАУП, 2003.
22. Травин В.В., Дятлов В. А. Основы кадрового менеджмента. – М.: Дело, 1995.
23. Управление персоналом: Учебник для вузов /Под ред. Т.Ю. Базарова, Б.Л. Еремина. – 2-е изд., перераб. и доп. – М: ЮНИТИ, 2002. – 560 с.
24. Управление персоналом организации / Под ред. А.Я. Кибанова. – М.: ИНФРА-М, 1997.
25. Щёкин Г.В. Организация и психология управления персоналом: Учеб.-метод. пос. – К.: МАУП, 2002.
26. Щёкин Г.В. Основы кадрового менеджмента. - 3-е изд., перераб. и доп. – К.: МАУП, 1999.
27. Щёкин Г.В. Теория кадровой политики. – К.: МАУП, 1997.

Додаткова література:

1. Бизюкова И.В. Кадри управління: підбір й оцінка. – М.: Економіка, 2006. – 289 с.
2. Бык Ф.Л., Китушин В.Г. Механизмы развития и управления. // Менеджмент. – 2008. – № 4. – С. 7-9.
3. Вихановский О.С., Наумов А.К. Менеджмент: человек, стратегия, организация, процесс: Учебник. – М.: Изд-во МГУ, 1995. – 416 с.
4. Ігнат'єва І.А. Стратегічний менеджмент: теорія, методологія, практика. – К.: Знання України, 2005. – 250 с.

5. Иванцевич Дж., Лобанов А.А. Человеческие ресурсы управления», М. «Дело», 2006. – 334 с.
6. Колот А.М. Мотивація, стимулювання й оцінка персоналу: Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 1998.
7. Лук'янихін В.О. Менеджмент персоналу: Навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. – Суми: Університетська книга, 2004. – 590 с.
8. Михайлов СП., Мерзляк А.В., Корецький М.Х., Михайлова Г.О. Економіка праці. – Д.: Наука і освіта, 2001.
9. Оучи У. Методы эффективного управления. Японский и американский подходы. – М.: Экономика, 1989. – 563 с.
10. Охотский Е.В. Книга работника кадровой службы. – М.: Экономика, 2001.
11. Петюх В.М. Управління персоналом. Навчально-методичний посібник для самостійного вивчення дисципліни. – К., 2000. – 233 с.
12. Прокопенко В.І. Трудове право України: Підручник. – Х.: Фірма «Консум», 1998. – 233 с.
13. Пушкарьов М.М. Кадровий менеджмент: конспект лекцій, К.: Либідь, 2004. – 561 с.
14. Райхельд Ф. Как строить взаимоотношения с персоналом / Пер. с англ.. А. Сухенько. – СПб.: Питер, 2006. – 233 с.
15. Чупіс А.В., Косодій Р.П., Щербак В.В. Соціально-економічні аспекти розвитку трудового потенціалу. – Суми: Довкілля, 2004. – 214 с.
16. Швецова-Водка Г.М. Документознавство: Навч. посіб. – К.: Знання, 2007. – 398 с.
17. Янковська Л.А. Менеджмент персоналу: підготовка та перепідготовка працівників підприємства: Навч. посіб. – Л.: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – 196 с.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Порядок проведення та критерії оцінювання вступних випробувань регулюється Положенням про організацію вступних випробувань у ДВНЗ “Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника”.